

Oslo, 14. juni 2017

Statens vegvesen Vegdirektoratet

Forslag til ny håndbok V712 Konsekvensanalyser - høringsuttalelse

Norsk Friluftsliv viser til deres brev av 4.4.2017 angående høring av forslag til en ny håndbok V712 Konsekvensanalyser (deres ref 16/62). Vi viser også til kontakt med Stein Brembu om utsettelse av høringsfristen til 14.6.2017.

Vi vil innledningsvis påpeke at Norsk Friluftsliv ikke står på høringslista, selv om friluftsliv er et sentralt tema i veilederen. Vi ble gjort oppmerksom på denne høringen kun få dager før høringsfristen. Dette gjør også at vi ikke har fått satt oss så godt inn i forslaget til ny håndbok om konsekvensanalyser som vi hadde ønsket.

Norsk Friluftsliv representerer de 16 største frivillige friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen rundt 920.000 medlemskap og rundt 5.000 lokale lag og foreninger. En av hovedoppgavene for Norsk Friluftsliv er å ivareta allemannsretten og det enkle og naturvennlige friluftslivets vilkår i Norge, herunder naturgrunnlaget for å drive friluftsliv.

Noen kommentarer

Forslaget til håndbok om konsekvensanalyser er et omfattende dokument med mange temaer som vi ikke har rukket å sette oss inn i på kort tid. I utgangspunktet synes forslaget til håndbok systematisk og ryddig. Hovedproblemet med metoden for konsekvensutredninger er at ikke-prissatte konsekvenser ikke blir tillatt like mye vekt som prissatte konsekvenser, og at natur- og friluftslivsinteresser derfor taper i altfor stor grad.

Metode ikke-prissatte konsekvenser

Kapittel 6 *Ikke-prissatte konsekvenser* beskriver en metode (kap 6.2) som sannsynligvis vil fange opp de viktigste verdiene når det gjelder friluftsliv, så sant kunnskapen om friluftsliv finnes. Alle kommuner skal ha kartlagt og verdsatt sine friluftslivsområder i løpet av 2018, og bør være en viktig kilde til kunnskap om friluftsliv. Dette bør framgå tydelig av veilederen (kap. 6.5.1).

Friluftsliv og byliv

I forslaget er friluftsliv foreslått slått sammen med det som i veilederen er kalt byliv, (kap 6.5). Selv om metodikken i stor grad er den samme for begge temaene, er Norsk Friluftsliv skeptisk til å slå sammen disse temaene da det er en forskjell på friluftsområder og urbane uteområder. Ved en slik sammenslåing mener vi det er en risiko for at konsekvensene for friluftslivet kan bli mindre synlige, særlig når de ulike fagtemaene slås sammen i trinn 3, samlet konsekvens for ikke-prissatte fagtemaer, (kap 6.2.5) og videre når dette igjen slås sammen med de prissatte temaene til en samfunnsøkonomisk analyse, (kap 7). Primært ønsker vi derfor friluftsliv som eget tema.

Datainnsamling

Som vi har skrevet over bør kommunen være en viktig kilde til informasjon om friluftsliv (kap 6.5.4). I tillegg vil blant annet lokale foreninger være en viktig kilde til informasjon, slik det er beskrevet i veilederen. Det er da viktig å huske på at lokale foreninger drives av frivillige på fritiden. Arbeidet med innsamling av data fra disse må derfor ta hensyn til dette i forhold til tidspunkt, sted og metode.

Sammenstilling av samfunnsøkonomisk analyse

I kapittel 7 er det beskrevet hvordan prissatte og ikke-prissatte konsekvenser vurderes samlet i en samfunnsøkonomisk analyse som sammenlikner de ulike alternative traseene. Vi mener det er minst to problemer med en slik samfunnsøkonomisk analyse:

- De ikke-prissatte konsekvensene, for eksempel friluftsliv og naturmangfold, blir ikke verdsatt høyt nok i forhold til prissatte konsekvenser, noe som gjør at friluftsliv og naturmangfold taper i utbyggingssaker, jf for eksempel ny E16/Ringeriksbanen og E6 Åkersvika. Mye av grunnen til dette er at vårt store forbruk av økosystemtjenester framstår som gratis eller billig å utnytte, jf NOU 2013:10 Naturens goder – om verdier av økosystemtjenester. Vista Analyse kom for kort tid siden med en rapport som viser at samfunnet årlig kan få inntil 80 milliarder kroner årlig i samfunnsøkonomisk gevinst gjennom bedre folkehelse ved å satse aktivt på friluftsliv. Dette forutsetter blant annet at vi tar vare på store og små naturområder som er attraktive for friluftslivet slik at folk blir mer fysisk aktive, noe som ikke vektlegges nok i slike analyser.
- De reelle tapene av for eksempel friluftslivsområder, naturområder og landbruksområder blir mindre synlige for beslutningstakerne. Vi mener derfor de reelle tapene for de ulike temaene for de ulike alternativene også må synliggjøres i den samlede analysen.

Økosystemtjenester

Det foreslås at utredning av økosystemtjenester kan gjøres som en tilleggsanalyse.

Økosystemene er grunnlaget for produksjon av mat, medisiner, klær og en rekke andre produkter. De renser luft og vann, binder karbon, beskytter mot flom, ras og erosjon og gir muligheter for friluftsliv.

Norsk Friluftsliv mener økosystemtjenester er så grunnleggende tjenester som samfunnet er helt avhengig av, noe som tilsier at dette må innarbeides i selve veilederen. Disse tjenestene kommer inn under både prissatte og ikke-prissatte konsekvenser, men bør kanskje også være et eget tema i veilederen.

Fagkompetanse

Flere steder i veilederen står det at fagutredere skal ha kompetanse tilsvarende matergrad, Vi mener dette er lite presis i forhold til hvilken kompetanse som faktisk trengs på de ulike temaene. Vi opplever stadig i for eksempel vassdragsaker at fagutredninger på naturmangfold er for dårlig. Norsk Friluftsliv mener derfor det er nødvendig å presisere nærmere hvilken kompetanse som kreves for å gjennomføre utredningen på de ulike fagtemaene for de ikke-prissatte konsekvensene.

Vi mener derfor at hvilken fagkompetanse som kreves på de ulike fagtemaene bør utredes nærmere i samarbeid med Miljødirektoratet.

Usikkerhet

Veilederen tar opp problemstillingen rundt usikkerhet rundt utredningenes kvalitet, (blant annet kap 6.1.3). Det er etter vår mening viktig å få fram usikkerhet i utredningen, både usikkerhet når det gjelder forventede konsekvenser og usikkerhet i forhold til kvaliteter på dataene som er samlet inn. Dette bør framstilles på en enkel og lettfattelig, gjerne i en tabell, som viser de ulike temaene og alternativene.

Avbøtende og kompenserende tiltak

Primært mener Norsk Friluftsliv at en først må søke å unngå inngrep som har negative konsekvenser for natur og friluftsliv, før en eventuelt kan se nærmere på avbøtende og kompenserende tiltak.

I kap 6.1.4 står det at utreder kan komme med forslag til avbøtende og kompenserende tiltak, men at disse ikke skal inngå i konsekvensvurderingene. Det skal angis et kostnadsestimat for de foreslåtte tiltakene.

Norsk Friluftsliv mener det er viktig, uansett om de avbøtende og kompenserende tiltakene er en del av selve konsekvensutredningen eller ikke, at de reelle kostnadene for disse tiltakene blir synliggjort på en hensiktsmessig måte.

Vennlig hilsen

Norsk Friluftsliv

Hans Erik Lerkelund

fagsjef naturforvaltning